

EHDOTUS OPETUSHALLITUKSEN JA SEN ERILLISYKSIKÖIDEN SUORITTEIDEN MAKSULLISUUDESTA ANNETUN OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUKSEN 4 §:N MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta

Valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n 2 momentin mukaan asianomainen ministeriö päättää, mitkä ministeriön tai sen hallinnonalan suoritteet tai suoriteryhmät ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu peritään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. Ministeriö päättää 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä suoritteiden omakustannusarvosta poiketen. Asiasta säädetään ministeriön asetuksella.

Ylioppilastutkinnon kokeista perittävistä maksuista säädetään ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019). Lain 20 §:n mukaan Ylioppilastutkintolautakunta voi periä ylioppilastutkinnosta ja sen kokeisiin osallistumisesta maksuja. Ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin osallistumisesta perittävistä maksuista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella sen mukaan kuin valtion maksuperustelaissa säädetään julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista. Ylioppilastutkintolautakunta määrää maksujen perimiseen liittyvistä menettelyistä.

Oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:ää muutettiin lisäämällä siihen uudet 4 ja 5 momentit, joissa säädetään oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitettuun maksuttomaan koulutukseen oikeutetun opiskelijan oikeudesta suorittaa ylioppilastutkinnon kokeita ilman niistä perittäviä maksuja. Oppivelvollisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan koulutus on maksutonta sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Oikeutta maksuttomaan koulutukseen ei kuitenkaan ole, jos opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon taikka ammatillisen tutkinnon taikka niitä vastaavat ulkomaiset opinnot. Jos opiskelija suorittaa samanaikaisesti ammatillista koulutusta ja lukion oppimäärää, oikeus maksuttomaan koulutukseen päättyy, kun opiskelija on suorittanut ammatillisen tutkinnon ja ylioppilastutkinnon, kuitenkin viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n 4 momentin mukaan oppivelvollisuuslain 16 §:n nojalla maksuttomaan koulutukseen oikeutetulta kokelaalta ei voida periä maksuja osallistumisesta viiteen ensimmäiseksi suoritettavaan kokeeseen, eikä edellä tarkoitettujen hylättyjen kokeiden uusimisesta. Maksu hylätyn kokeen uusimisesta voidaan kuitenkin periä, jos koe on katsottu ylioppilastutkinnosta annetun lain 14 tai 15 §:n nojalla hylätyksi. Mikäli kokelas ilmoittautuu saman tutkintokerran aikana useaan kokeeseen siten, että lukumäärän perusteella kaikki kokeet eivät ole 4 momentissa säädetyllä tavalla maksuttomia, kokelaan on 5 momentin mukaan valittava ilmoittautumisen yhteydessä, minkä kokeen tai mitkä kokeet hän haluaa suorittaa maksuttomasti.

Ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n muutos on tullut voimaan 1.8.2021. Käytännössä sitä sovelletaan ensimmäisen kerran kokelaisiin, jotka aloittavat ylioppilastutkinnon suorittamisen kevään 2022 tutkintokerralla tai sen jälkeen. Muilta kuin oppivelvollisuuslain mukaisen maksuttomuuden piiriin kuuluvilta kokelailta peritään jatkossakin osallistumismaksu kaikkien kokeiden osalta.

Oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä hallituksen esityksen taloudellisissa vaikutusarvioissa (HE 173/2020 vp, s. 89—90) on todettu, että ylioppilastutkintomaksujen poistamisen vuoksi lisättäisiin momentille 29.01.03 (Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot) ylioppilastutkintolautakunnan kanslian toimintamenojen maksamiseen kehyskaudella 2021—2024 yhteensä 5,8 miljoonaa euroa, josta 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2022, 2,3 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 5,8 miljoonaa euroa vuonna 2024. Hallituksen esityksen mukaan kustannuslaskelmissa on oletettu, että kokelas suorittaisi viisi koetta kahtena eri tutkintokertana sekä arvioitu hylättyjen kokeiden uusintoja olevan viisi prosenttia kokeista. Kustannuslaskelmat on arvioitu syksyllä 2020 voimassa olleen Opetushallituksen suoritteiden maksullisuudesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (87/2020) mukaisten perusmaksun (14 euroa) ja koekohtaisen maksun (28 euroa) perusteella. Edellä mainituilla lisämäärärahoilla katetaan maksuttomista ylioppilastutkinnon kokeista aiheutuva maksutulojen vähennys täysimääräisesti. Jatkossa maksutuloilla on tarkoitus kattaa kustannuksia vain niiden kokeiden osuudelta, joista ylioppilastutkinnosta annetun lain mukaan voidaan periä maksuja.

Vuoden 2021 loppuun saakka voimassa olleen Opetushallituksen suoritteiden maksullisuudesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (160/2021) 4 §:n mukaan Ylioppilastutkintolautakunta perii kiinteän julkisoikeudellisen maksun ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n mukaisesti seuraavista suoritteista:

1) ylioppilastutkintokokeet, suoritusten arvostelu, ylioppilastutkintotodistukset ja erilliset todistukset hyväksytyjen kokeiden suorittamisesta: 14 euron suuruisen kiinteä kokelaskohtainen perusmaksu osallistumisesta ylioppilastutkintoon ja 28 euron suuruisen kiinteä koekohtainen osallistumismaksu. Perusmaksu osallistumisesta ylioppilastutkintoon peritään jokaiselta tutkintokerralta;

2) koesuorituksen arvostelua koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelystä peritään 50 euroa. Maksun suorittamisesta on hakemuksen yhteydessä esitettävä tosite. Maksu palautetaan sen suorittajalle, jos uusi arvostelu johtaa pistemäärän tai arvosanan korottamiseen.

Tällä hetkellä voimassa oleva opetus- ja kulttuuriministeriön asetus Opetushallituksen ja sen erillisyyksiköiden suoritteiden maksullisuudesta (1371/2021) on tullut voimaan 1.1.2022 ja on voimassa 31.12.2023 saakka. Asetuksen 4 §:n mukaan Ylioppilastutkintolautakunnan ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n nojalla ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin osallistumisesta perimät maksut määräytyvät kokeisiin ilmoittautumisen määräajan päättyessä voimassa olleiden säännösten nojalla. Samoin perusteiden määräytyy myös näitä kokeita koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelymaksu.

Ylioppilastutkintolautakunnan yleisten määräysten ja ohjeiden (hyväksytty 8.10.2021, julkaistu 15.10.2021) 1.4 kohdan mukaan kokelaan, joka haluaa osallistua keväällä järjestettävään tutkintoon, on ilmoitauduttava viimeistään edellisen vuoden joulukuun

1. päivänä. Syksyn tutkintoon on ilmoittauduttava viimeistään kesäkuun 5. päivänä. Kevään 2022 tutkintokerran ilmoittautumisaika on päättynyt 1.12.2021. Kevään 2022 tutkintokerralla ja kyseisen tutkintokerran oikaisuvaatimusten käsittelyssä on sovellettu siis 31.12.2021 saakka voimassa olleen asetuksen 160/2021 mukaisia maksuja. Tällä hetkellä voimassa olevan asetuksen perustelumuistiossa (30.12.2021) on todettu, että syksyn 2022 tutkintokerran maksuja koskevilta osin asetusmuutos tultaisiin myöhemmin antamaan erikseen.

Ylioppilastutkinnon toimeenpano ja kehittäminen katetaan ylioppilastutkinnosta ja siihen kuuluviin kokeisiin osallistumisesta kokelailta perittävillä maksuilla sekä valtion talousarviossa tähän osoitetuilla määrärahoilla (momentti 29.01.03). Vuodesta 2012 lähtien nettomenoihin on osoitettu rahoitusta ylioppilastutkinnon järjestämisestä aiheutuvien kiinteiden menojen osittaiseen kattamiseen. Tätä ennen kaikki toiminta katettiin tutkintomaksuilla. Vuosina 2014—2019 nettomenoissa on varauduttu tutkinnon digitalisointiin. Tutkintomaksujen kustannusvastaavuuslaskelmaan liittyviä kysymyksiä on käsitelty tarkemmin asetusmuistion jaksossa 3. Taloudelliset ja muut vaikutukset.

2 Ehdotetut muutokset

Opetushallituksen ja sen erillisyyksiköiden suoritteiden maksullisuudesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen 4 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin osallistumisesta sekä koesuorituksen arvostelua koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelystä perittävien kiinteiden maksujen euromääristä. Ehdotuksen mukaan kiinteästä kokelaskohtaisesta perusmaksusta luovutettiin ja siirryttäisiin käyttämään ainoastaan kiinteää koekohtaista osallistumismaksua. Kokeiden osittaiseen maksuttomuuteen siirryttäessä perusmaksun säilyttäminen ei olisi enää perusteltua. Uusi ehdotettava maksujärjestelmä tulisi voimaan syksyn 2022 tutkintokerrasta lähtien. Nykyistä 28 euron suuruista kiinteää koekohtaista osallistumismaksua ehdotetaan korotettavaksi siten, että kiinteä koekohtainen osallistumismaksu olisi jatkossa 34 euroa.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan Ylioppilastutkintolautakunta perisi koulutustoimintaan liittyvistä syistä omakustannusarvoa alemman kiinteän julkisoikeudellisen maksun ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n mukaisesti seuraavista suoritteista:

- 1) 34 euron koekohtainen maksu ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin osallistumisesta;
- 2) 50 euroa koesuorituksen arvostelua koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelystä.

Verrattuna asetuksen 160/2021 vastaavaan säännökseen ehdotetaan säännöksen sanamuotoa tarkennettavaksi siten, että säännöksessä todettaisiin maksun periminen omakustannusarvoa alempana koulutustoimintaan liittyvistä syistä. Valtion maksuperustelun 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen muun muassa koulutustoimintaan liittyvistä syistä on perusteltua syytä. Lisäksi aiemmin voimassa olleeseen asetukseen verrattuna säännöksen 1 kohdan sanamuotoa tarkennettaisiin siten, että se vastaisi ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n 2 momentin sanamuotoa, jonka mukaan Ylioppilastutkintolautakunta voi periä ylioppilastutkinnosta ja sen kokeisiin osallistumisesta maksuja. Aiemmin säännöksen sanamuodossa on mainittu

myös suoritusten arvostelu, ylioppilastutkintotodistukset ja erilliset todistukset hyväksytyjen kokeiden suorittamisesta, mutta näiden mainitsemista erikseen voidaan kuitenkin pitää tarpeettomana. Maksun perimisen kohteena on käytännössä ylioppilastutkinnon kokeeseen osallistuminen, vaikka kokeeseen osallistuminen pitää sisällään myös suoritusten arvostelun sekä kokeista ja ylioppilastutkinnosta annettavat todistukset.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaisia maksuja ei sovellettaisi oppivelvollisuuslain mukaisen maksuttomuuden piiriin kuuluviin kokelaisiin. Tätä koskeva informatiivinen säännös olisi ehdotetun pykälän 2 momentissa. Ehdotetun säännöksen mukaan maksun perimättä jättämisestä oppivelvollisuuslain 16 §:ssä tarkoitetulta maksuttomaan koulutukseen oikeutetulta kokelaalta säädetään ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n 4 momentissa.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaista oikaisuvaatimuksen käsittelystä perittävää maksua ei ehdoteta muutettavaksi, joten asetusehdotuksen mukainen maksu oikaisuvaatimuksen käsittelystä olisi nykytilaa vastaavasti 50 euroa. Oikaisuvaatimuksen käsittelystä perittävää maksua sovellettaisiin myös oppivelvollisuuslain mukaisen maksuttomuuden piiriin kuuluviin kokelaisiin.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Ylioppilastutkintolautakunta palauttaisi 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maksun sen suorittajalle, jos oikaisuvaatimus johtaa pistemäärän tai arvosanan korottamiseen. Ehdotettu 3 momentin sääntely vastaisi asetuksessa 160/2021 säädettyä, mutta lakiteknisistä syistä säännös siirrettäisiin erilliseen momenttiin. Lisäksi säännöksen sanamuotoon tehtäisiin teknisluonteisia tarkennuksia. Käsitteen ”uusi arvostelu” sijaan maksu todettaisiin palautettavaksi, jos ”oikaisuvaatimus” johtaa pistemäärän tai arvosanan korottamiseen. Säännöksen sanamuotoa tarkennettaisiin myös mainitsemalla maksun palauttava taho, Ylioppilastutkintolautakunta.

Lisäksi aiemmin voimassa olleeseen asetukseen verrattuna säännöksestä poistettaisiin maininta tositteen esittämisestä. Ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n 2 momentin mukaan Ylioppilastutkintolautakunta määrää maksujen perimiseen liittyvistä menettelyistä. Ylioppilastutkintolautakunnan yleisissä määräyksissä ja ohjeissa todetaan (1.7.7 kohta), että oikaisuvaatimus tehdään ensisijaisesti lautakunnan asiointipalvelun kautta, jossa maksu maksetaan lähettämisen yhteydessä. Jos oikaisuvaatimus toimitetaan muulla tavalla kuin lautakunnan asiointipalvelun kautta, tulee hakemukseen liittää kuitti maksetusta maksusta. Tositteen esittämisvaatimuksen voidaan katsoa kuuluvan Ylioppilastutkintolautakunnan määräysvaltaan, eikä maksujen perimiseen liittyvistä menettelyistä ole näin ollen perusteltua säätää erikseen maksuasetuksessa.

3 Taloudelliset ja muut vaikutukset

Liitteenä olevien laskelmien mukaan ylioppilastutkintomaksuista muodostuvat maksutuotot olisivat 7,796 miljoonaa euroa vuonna 2022 ja 5,757 miljoonaa euroa vuonna 2023. Oikaisuvaatimuksen käsittelymaksujen osuus maksutuotoista on vuosittain 130 000 euroa. Laskelmat perustuvat siihen, että vuoden 2022 syksyn tutkintokerralla suoritettaisiin 91 412 maksullista koetta (99,3 % kaikista kokeista) ja vuoden 2023 aikana yhteensä 165 497 maksullista koetta (69,7 % kaikista kokeista). Vuonna 2024 arvio maksullista kokeista olisi 62 555 koetta (26,3 % kaikista kokeista).

Ylioppilastutkintomaksujen nykyistä mallia on tarkoituksenmukaista muuttaa, sillä perusmaksusta ja koekohtaisesta osallistumismaksusta muodostuva malli olisi epäkäytännöllinen siirryttäessä kokeiden osittaiseen maksuttomuuteen. Kokelas suorittaa yhdellä tutkintokerralla 1—8 koetta. Taulukossa on kuvattu, kuinka moneen kokeeseen kokelaat ovat ilmoittautuneet kullakin tutkintokerralla. Jos kokelas suorittaisi yhdenkin maksullisen kokeen, hänen tulisi nykymallissa maksaa aina myös perusmaksu.

Tutkintokerta	Kokelasmäärä, joka on ilmoittautunut N kokeeseen								Kokelaita yhteensä	Kokeita yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8		
2016S	11964	18419	4569	842	110	7	0	0	35911	66469
2017K	6954	5830	9661	12334	4647	615	50	1	40092	124216
2017S	11535	19664	4735	798	104	8	0	0	36844	68828
2018K	6573	6033	10073	12662	4731	578	42	0	40692	126923
2018S	10931	20290	5181	867	102	4	0	0	37375	71056
2019K	6946	5800	9720	12272	4759	577	26	2	40102	124249
2019S	10659	21389	6051	1100	180	14	2	0	39395	76988

Jos kokelas nykytilassa suorittaa vain yhden kokeen tutkintokerralla, hän maksaa 14 euron perusmaksun lisäksi yhden koekohtaisen maksun 28 euroa eli yhteensä 42 euroa. Jos kokelas suorittaa tutkintokerralla kahdeksan koetta, hän maksaa 14 euron perusmaksun ja kahdeksan kertaa 28 euron koekohtaisen maksun eli yhteensä 238 euroa. Koetta kohden kokelas maksaa 29,75—42,00 euroa riippuen kerralla suoritettavien kokeiden määrästä.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Kokelaan tutkintomaksut yhteensä koemäärän mukaan	42 €	70 €	98 €	126 €	154 €	182 €	210 €	238 €
Keskimäärin koetta kohden	42,00 €	35,00 €	32,67 €	31,50 €	30,80 €	30,33 €	30,00 €	29,75 €

Kun syksyn ja kevään tutkintokertojen tiedot yhdistetään, kokelaat ovat maksaneet koetta kohden keskimäärin 33,53—33,58 euroa.

Tutkintokerta	Tutkintomaksut yhteensä	Kokelaita	Koekohtaisen maksun keskiarvo	Lukuvuoden keskiarvo	Kalenterivuoden keskiarvo
2016S	2 363 886 €	35911	35,56 €	33,58 €	33,58 €
2017K	4 039 336 €	40092	32,52 €		
2017S	2 443 000 €	36844	35,49 €	33,55 €	33,52 €
2018K	4 123 532 €	40692	32,49 €		
2018S	2 512 818 €	37375	35,36 €	33,55 €	33,53 €
2019K	4 040 400 €	40102	32,52 €		
2019S	2 707 194 €	39395	35,16 €		

Asetusehdotuksen liitteenä on arvio vuosien 2022—2024 tutkintomaksukertymistä sekä tutkintomaksujen kustannusvastaavuuslaskelma vuosilta 2011—2023 (vuosien 2021—2023 osalta arvio). Arvion mukaan tutkintomaksuista kertyvät maksutulot olisivat noin 7,796 miljoonaa euroa vuonna 2022, 5,757 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 2,257 miljoonaa euroa vuonna 2024. Vuodesta 2022 lähtien kustannuksiin on jyvitetty vain maksullisten kokeiden suhteellista osuutta vastaava osuus kustannuksista. Oppivelvollisuuslain mukaiseen maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen kokelaiden osalta ylioppilastutkintokokeista aiheutuvat kustannukset katetaan kokonaisuudessaan toimintamäärärahoista.

Ylioppilastutkintolautakunnalle on vuosina 2014—2019 myönnetty erillistä rahoitusta ylioppilastutkinnon digitalisoimiseen. Rahoitus päättyi vuonna 2019, mutta vielä vuonna 2020 ylioppilastutkinnon digitalisointia jatkettiin siirtyvillä toimintamäärärahoilla. Ylioppilastutkinnon digitalisoinnin aikana ylläpito- ja kehittämismenoja ei ollut mahdollista eritellä luotettavasti, vaan kaikki digitaalisiin järjestelmiin liittyvät palveluiden ostot kirjattiin erillisellä rahoituksella toteutettavaan kehittämiseen. Vuodesta 2020 alkaen merkittävä osa digitaalisen ylioppilastutkintojärjestelmän ylläpitokustannuksista olisi kuitenkin pitänyt kirjata tutkinnon kehittämisen sijasta tutkinnon toimeenpano -toimintoon, jolloin ne olisivat tulleet mukaan myös kustannusvastaavuuslaskelmaan. Koska näin ei kuitenkaan tehty, näkyy tämä kustannusvastaavuuslaskelmassa vuonna 2020 poikkeuksellisen korkeana kustannusvastaavuusprosenttina (97 %).

Vuonna 2021 digitaalisten järjestelmien toimeenpano ja kehittämiskustannukset tulevat suurilta osin mukaan kustannusvastaavuuslaskelmaan, koska lakimuutoksiin ja digitaalisten järjestelmien kehittämiseen ei enää ole myönnetty erillistä rahoitusta, lukuun ottamatta lakimuutosten toteuttamiseen tarkoitettua 200 000 euron kehittämisrahaa. Tämän vuoksi vuodesta 2021 lähtien palvelujen ostot ovat huomattavasti suuremmat vuosiin 2018—2020 verrattuna, jolloin digitaalisiin järjestelmiin liittyvät palveluiden ostot on kirjattu erillisellä rahoituksella toteutettavaan kehittämiseen. Poikkeusvuotta 2020 lukuun ottamatta kustannusvastaavuus on vuosina 2012—2024 ollut 83—91 prosenttia. Loppuosa ylioppilastutkinnon kokeiden kustannuksista katetaan toimintamäärärahoista.

4 Asian valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa sen tekemän esityksen ja kustannuslaskennan pohjalta.

Asetusehdotus on ollut erillisellä lausuntokierroksella 22.10.2021—15.11.2021. Asetusehdotuksesta on tällöin pyydetty lausunto valtionvarainministeriöltä ja keskeisiltä sidosryhmiltä. Asetusehdotukseen annettiin edellä mainitulla lausuntokierroksella yhteensä kahdeksan lausuntoa. Lausunnoissa pidettiin tarkoituksenmukaisena ja selkeänä, että tutkintokohtaisesta perusmaksusta luovutaan. Osa lausunnonantajista puolsi ehdotettua koekohtaisen maksun summaa, mutta osa lausunnonantajista esitti sitä myös korotettavaksi tai alennettavaksi. Ehdotettavan koekohtaisen maksun euromäärää ei päätetty saadun lausuntopalautteen perusteella muuttaa, sillä ehdotetun maksun euromäärä on määritelty kustannusneutraalisti voimassa olleen asetuksen mukaisen maksujen pohjalta. Valtionvarainministeriö on asiaan antamassaan 30.11.2021 päi-

vätyssä lausunnossaan (VN/26244/2021) ilmoittanut ottavansa kantaa muutokseen samassa yhteydessä, kun Opetushallituksen suoritteiden maksullisuutta koskeva asetus-ehdotus toimitetaan kokonaisuudessaan valtionvarainministeriölle lausunolle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Opetushallituksen ja sen erillisyksiköiden suoritteiden maksullisuutta koskevasta asetusehdotuksesta lausunnon valtiovarainministeriöltä 15.12.2021 päivätyllä lausuntopyynnöllä. Kyseiseen asetusehdotukseen sisältyi myös tätä nyt ehdotettavaa asetusmuutosta vastaava ehdotus ylioppilastutkintomaksuista. Valtiovarainministeriö on 21.12.2021 päivätyssä lausunnossaan (VN/32445/2021) puoltanut opetus- ja kulttuuriministeriön asetusehdotusta Opetushallituksen ja sen erillisyksiköiden suoritteiden maksullisuudesta tietyin muutosvarauksin. Ylioppilastutkintomaksuja koskevan valtiovarainministeriön varauman mukaan ehdotetun ylioppilastutkinnon koekohtaisen osallistumismaksun suuruutta tulisi arvioida uudelleen ja pohtia, tulisiko sen olla ehdotettua 34 euroa suurempi, jotta sillä voitaisiin kattaa kustannukset. Valtiovarainministeriön lausunnon perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö otti asetuksen ylioppilastutkinnon maksuja koskevilta osin jatkovalmisteluun.

Asetusehdotuksen jatkovalmistelussa on selvinnyt, että ylioppilastutkintomaksuja koskevasta kustannusvastaavuuslaskelmasta ei ole käynyt ilmi se seikka, että tutkintomaksujen suuruuden ei tule vastata omakustannusarvoa, vaan ne on tarkoitus määrätä omakustannusarvoa alemmiksi. Vuodesta 2012 lähtien osa ylioppilastutkinnon järjestämisestä aiheutuvista kiinteistä menoista siirrettiin valtion talousarviosta katettaviksi toimintamenojärärahöihin. Asetusehdotuksen liitteenä olevia laskelmia on tarkennettu tältä osin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt 4.3.2022 päivätyllä lausuntopyynnöllä nyt ehdotettavasta asetusluonnoksesta lausuntoa valtiovarainministeriöltä (VN/26244/2021-OKM-13). Valtiovarainministeriö on antanut asiassa 30.3.2022 päivätyin lausunnon (VN/26244/2021-VM-14). Lausunnossaan valtiovarainministeriö puoltaa opetus- ja kulttuuriministeriön asetusehdotusta Opetushallituksen ja sen erillisyksiköiden suoritteiden maksullisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Valtioneuvoston määräyksen asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa (TM 021:3.3.2002) kohdan 2.2.8 mukaan asiat, jotka koskevat valtion maksujen vahvistamista, kun esityksessä on kysymys vuositasolla vähintään 5 000 000 euron määräisestä maksutulosta, on ennen päätöksen tekemistä käsiteltävä raha-asiainvaliokunnassa. Edellä mainittu raja ylittyy tällä asetusmuutoksella ehdotettujen maksujen kohdalla.

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä, koska ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan teknisiä ja asia on yleiseltä merkitykseltään vähäinen.

5 Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.5.2022 ja olevan voimassa 31.12.2023 saakka. Ehdotettu asetuksen voimassaolo päättyisi samanaikaisesti kuin Opetushallituksen ja sen erillisyksiköiden suoritteiden maksullisuudesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen voimassaolo muutoinkin.

Asetusta sovellettaisiin ensimmäisen kerran syksyn 2022 tutkintokerran kokeisiin. Ylioppilastutkintolautakunta on antanut 21.1.2022 hyväksytyt ja 4.2.2022 julkaistut yleiset määräykset ja ohjeet¹, jotka korvaavat 8.10.2021 hyväksytyt yleiset määräykset ja ohjeet. Määräyksen 1.4 kohdan mukaan kokelaan, joka haluaa osallistua keväällä järjestettävään tutkintoon, on ilmoittauduttava viimeistään edellisen vuoden joulukuun 1. päivänä. Syksyn tutkintoon on ilmoittauduttava viimeistään kesäkuun 5. päivänä. Syksyn 2022 tutkintokertaa koskeva ilmoittautumisaika päättyy siis Ylioppilastutkintolautakunnan määräyksen mukaisesti 5.6.2022.

Ehdotuksen mukaan Ylioppilastutkintolautakunnan ylioppilastutkinnosta annetun lain 20 §:n nojalla ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin osallistumisesta perimät maksut määräytyisivät kokeisiin ilmoittautumisen määräajan päättyessä voimassa olleiden säännösten nojalla. Samoin perustein määräytyisi myös näitä kokeita koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelymaksu. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 4 §:n säännöstä, joka koskee käytännössä kevään 2022 tutkintokerran kokeita. Asetuksen ehdotettu voimassaolo päättyisi 31.12.2023 ja voimassa olevan Ylioppilastutkintolautakunnan määräyksen mukaan kevään 2024 tutkintokerran ilmoittautumisaika päättyy 1.12.2023. Ehdotetun säännöksen mukaisesti asetuksella säädettäviä maksuja sovellettaisiin myös kevään 2024 tutkintokerran maksuihin. Ei ole perusteltua, että maksuja muutettaisiin ilmoittautumisaajan päätyttyä voimaan tulevalla uudella maksuasetuksella.

6 Toimivalta

Valtion maksuperustelaki 8 § 2 mom.
Laki ylioppilastutkinnosta 20 §

---

¹ https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Yleiset/yleiset_maaraykset_ja_ohjeet.pdf?v=040222